

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

חוקת (חלק יג — שיחה ב)

יוצא-לאור למחזור הראשון מלימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת חוקת-בלק, ו"יב תמוז, ה'תש"פ (א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה

שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2020

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

חוקת ב

מפורש בקרא³ שהקב"ה קראו „עשה
(לך) שרף“⁴?

(ד) מדוע מפרש רש"י תיבת „נחש
נחשת“ לאחרי שמפרש התיבות „והי'
אם נשך הנחש את איש והביט וגו'“

(3) וכמו שהקשה הרמב"ן כאן. ומה שביאר
הרע"ב (ועד"ז הוא במשכיל לדוד, ועוד)
שהשרף הוא כנגד מה שדיברו במשה ונחש
כנגד מה שדיברו בהקב"ה וכו' עיי"ש, הוא ע"ד
הרמז והדרוש (שבפרש"י), ולא ע"ד הפשט.
והנה ברמב"ן כאן (שמה שעשהו משה
מנחשת אף שהקב"ה אמר שרף, הוא) „כי הלך
משה אחר שם העצם אשר לו“. ולכאן הכוונה
ברמב"ן היא כבב"ר (שם) – „אמר הקב"ה לו
למשה עשה לך שרף ולא פירש .. הרי אני
עושה של נחשת לשון נופל על הלשון .. מכאן
שניתנה תורה בלה"ק). והיינו ששרף היינו
נחש. ובל' הירושלמי (ר"ה שם) „עיקרה לא נחש
הוא“ (ראה קה"ע שם. ובפ"ה הרד"ל לב"ר שם)
– ששרף הוא שם פרטי במין הכללי של נחש
(וראה שפ"ח כאן).

אבל בפרש"י מפורש: „הקב"ה קוראו* נחש“.
ואינו מוסיף שזהו פירושו וכו' (והטעם כי
בפש"מ אין מסתבר לומר שהקב"ה אמר
לעשות שרף, ומשה עשה של נחשת לפי שלשון
נופל על לשון (לא של הקב"ה, אלא) של שם
העצם וכו').

(4) ביותר קשה – כי „הקב"ה קוראו נחש“
הוא הוספת רש"י – ולא נמצא בירוש' וב"ר
הנ"ל.

(*) אין לומר שכונת רש"י היא כהנ"ל, ולכן
מדייק „הקב"ה קוראו נחש“ (היינו לא שאמר לו
כן, אלא שנקרא כן), כי נוסף ע"ז שהגירסא
ברש"י המובא ברמב"ן (ועד"ז הוא בדפוס שני של
רש"י) היא הקב"ה אמר לי נחש, הול"ל „שמו
(הכללי) הוא נחש“, (וכו"ב), ולא „הקב"ה קוראו
נחש“.

א. עה"פ „ויעש משה נחש
נחשת“ מעתיק רש"י את התיבות
„נחש נחשת“, ומפרש: „לא נאמר לו
לעשותו של נחשת אלא אמר משה
הקב"ה קוראו נחש ואני אעשנו של
נחשת לשון נופל על לשון“.

והנה מה שכתב רש"י „לא נאמר לו
לעשותו של נחשת“, כוונתו בפשטות
לדייק (ולומר – בתמי'): הרי בקרא לא
מצינו שהקב"ה ציווהו לעשותו של
נחשת? – וע"ז מבאר רש"י טעמו של
משה שעשהו נחשת, מכיון ש„הקב"ה
קוראו נחש ... לשון נופל על לשון“.

וצריך להבין:

(א) אריכות הלשון „לא נאמר לו
לעשותו של נחשת, אלא וכו'“ – הרי
אין דרכו של רש"י להקדים את
הקושי בהבנת הכתוב שאותו הוא
מבאר ומיישב בפירושו?

(ב) בפרט בנדו"ד אשר זה ש„לא
נאמר לו לעשותו של נחשת“ הוא דבר
המוכח מלישנא דקרא „ויאמר ה' את
משה עשה לך שרף גו'“ ותו לא, הו"ל
לרש"י לפרש בקיצור „אמר משה
הקב"ה קוראו נחש וכו'“?

(ג) רש"י כותב „(אמר משה) הקב"ה
קוראו נחש (ולכן) אני אעשנו של
נחשת, לשון נופל על לשון“ – הרי

(1) פרשתנו כא, ט.

(2) וכבירושלמי (ר"ה פ"ג ה"ט) וב"ר (פל"א,

ח) שהקב"ה אמר למשה „עשה לך שרף ולא
פירש“ (שיהי' של נחשת).

— היפך סדר הכתוב?

ב. והביאור⁶ בזה:

לעיל עה"פ, וישלח ה' גו' את הנחשים השרפים, פרש"י: "נחשים השרפים — ששורפים את האדם בארס שיניהם". היינו, שתיבת "השרפים" הוא תואר לנחשים, כלומר, "הנחשים ששורפים". ומכיון שאמירת הקב"ה למשה "עשה לך שרף" הוא בהמשך ל"וישלח ה' גו' הנחשים השרפים", הרי מובן שפי' של שרף כאן הוא (שם התואר) מל' שריפה (ולא מין נחש) ולכן צ"ל שהקב"ה אמר "עשה לך נחש שרף"⁸ (נחש — שם העצם — השורף).

(5 ברוב הדפוסים אינו ד"ה חדש כ"א חלק מד"ה (הקודמו), כל הנשור... — לכך נאמר כאן וראה אותו רא"י בעלמא ובנשיכת הנחש נאמר והביט והי' אם נשך הנחש את איש והביט וגו' שלא הי' ממחר וכו").

אבל בדפוס ראשון משמע שהוא ד"ה חדש. וכ"ג, דאל"כ אינו מובן: א) כפל הלשון, ובנשיכת הנחש נאמר והביט* והי' אם נשך הנחש וגו' והביט, ב) מה שמביא אריכות לשון הפסוק (הבא מיד לאח"ז): "והי' אם (נשך הנחש) את איש (והביט) וגו'" — שאי"ז נוגע לענינו של אותו ד"ה. וראה לקמן הערה 16.

(6 לכאורה י"ל שכוננת רש"י להנאמר לפני זה: וישלח הוי' בעם את הנחשים השרפים גו' התפלל אל הוי' ויסר מעלינו את הנחש גו' — אבל הלי' "הקב"ה" (ולא — התורה) "קוראו" (ולא — שלח) דוחק. ובפרט שזהו הוספת רש"י כנ"ל.

(7 בפסוק וא"ו. ראה רא"ם ושפ"ח שם.

(8 כ"פ בתורה תמימה כאן. ומציין גם לוירא (כ, יג). ולהעיר שבפרש"י שם מתחיל

(* בדפוס שני ובכת"י רש"י ליתא תיבת, והביט", אבל הובא שם כל לשון הפסוק "והי' אם... וחיי", שעפ"ז א"מ ביותר הקושיא הב' שבפנים ההערה.

ומה שלא מפורש בקרא "עשה לך נחש שרף":

ע"פ פשוטו של מקרא מובן, שאין התורה מפרטת כל פרטי הדברים שאמר הקב"ה למשה בכל ציווי וציווי; ומצינו כמה פעמים¹⁰ שציווי הקב"ה למשה לא נאמר בתורה אלא באופן כללי¹¹, ורק אח"כ (כאשר נמסר הציווי ע"י משה לבני ישראל, או בעת קיומו של הציווי) מתבארים פרטי הציווי. [ז.א. מאחר שברור שמשה רבינו לא ציווה ולא עשה כלום על דעת עצמו, מבלי ששמע מפי הגבורה¹², הרי בודאי שגם כל פרטי הציווי שנתוספו בתורה (באמירת משה לבני, או בקיומו) נאמרו למשה מפי הגבורה בעת שציווהו ע"י, אלא שלא נתפרשו שם בתורה]¹³.

בפי' אונקלוס (שעפ"ז לי' קצר הוא) אלא שמוסיף: ויש ליישב עוד כו'.

(9 ראה פרש"י בראשית (ד, טו): זה אחד מן המקראות כו'.

(10 ראה רמב"ן קרח טז, ח ("ויש אומרים"). וראה תו"א ס"פ בא (ט, ד).

(11 יתרה מזו — לפעמים לא נאמר בכלל ציווי הקב"ה למשה כ"א רק אמירת משה לבני. ראה בהנסמן בהערה הקודמת.

ולפרש"י שהוא ע"פ פש"מ, כלל הנ"ל פשוט הוא עד שאין צריך לפרשו (כברמב"ן שם). ועפ"ז מובן בפשטות מה שאין רש"י מפרש כלום (בפ' קרח שם ויז) איך ציוה משה "קחו לכם מחתות קרח וכל עדתו.. ושימו עליהן קטרת גו'" — כמו שהקשו כמה ממפרשי התורה.

(12 ראה פרש"י (קרח יז, יג): אין משה אומר כלום מלבו אלא מפי הגבורה.

(13 אפילו כאשר נאמר סתם ויאמר משה אל בני (וכיו"ב), וכ"ש כאשר מפורש בתורה שאמר משה בשם ה'.

ומה שהוצרך רש"י לפרש (תשא לב, כז), כה,

ועד"ז בנדודי:

לעשותו של נחושת", הרי אפ"ל שכשם שאמר לו לעשות נחש (אלא שלא נתפרש בתורה), כמו"כ אמר לו לעשותו של נחושת, אלא שהתורה קיצרה ולא פירשה!¹⁵

ובכדי לבטל סברא זו מקדים רש"י פירושו על התיבות, "והי' אם נשך גוי והביט וגו'"¹⁶ – "שלא הי' ממנה

בציווי של הקב"ה למשה אמר לו לעשות, נחש¹⁴ שרף" – לעומת העונש שנאמר בו, "וישלח גוי הנחשים השרפים" – אלא שהתורה לא פרטה אלא, "שרף". והטעם: עשיית ה,נחש נחושת" היתה להצלה מהעונש של הנחשים השרפים, ומכיון שכל הפורענות באה עי"ז, "ששורפין את האדם" לכן נכתב בתורה רק עיקר האמירה: "עשה לך שרף". ובפרט ש"ל שסומך על הנאמר בסמיכות ולפני זה, הנחשים השרפים".

ג. עפ"ז יבואר ג"כ מה רש"י מקדים פירושו על התיבות, "והי' אם נשך גוי והביט וגו'", לפירושו על התיבות, "נחש נחושת":

עפ"י המבואר לעיל – שאף שלא נכתב בתורה שהקב"ה אמר למשה לעשות נחש, מ"מ מובן שכן אמר לו בציוויו, יש להקשות לאידך גיסא: מנא לי' לרש"י ש,לא נאמר לו

(15) להעיר מיפ"ת (ב"ר פלא, ח).
(16) ומה שמעתיק רש"י גם תיבות, "והי' אם (נשך הנחש וגו')", (ראה לעיל הערה 5) – אף שלכאור' אינן שייכות לפירושו – כי עי"ז תובן (גם) השאלה, "וכי נחש ממית?".

והביאור: הל' "והי' אם נשך הנחש את איש גוי" משמעותו ש,אם (קרה מקרה כזה ש)נשך הנחש את איש (אז) והביט גוי וח"י. ועי"ז קשה: "וכי נחש ממית" – האם נחש יוכל להמית בלי רצון הקב"ה

– דבשלמא כשישראל היו במצב של חטא וכו' מובן מה ש,וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים; אבל אחרי ש,ויבא העם גוי ויאמרו חטאנו" – ועי' בקשת מחילה נמחל להם חטאם (ראה פרש"י שם) ולא הי' עוד, "וישלח ד' בעם את הנחשים גוי" (גירוי מיוחד (מהקב"ה) בהנחשים) אינו מובן (כנ"ל), "וכי נחש ממית"**.

אמר וגו' – והיכן אמר זובח לאלקים יחרם כו", י"ל: מכיון שבתחלה אמר הקב"ה, "ואכלם" (שם, יו"ד) היינו שיכלה את כולם, הרי א"א לומר שציוה להרוג את מקצתם שעבדו העגל. ולא מסתבר לומר שציוה לאחרי ש,וינחם".

ובפרש"י שמיני (י, ג), "הוא אשר דיבר וגו' – היכן דיבר ונועדתי שמה וגו'" – כי מהלשון, "הוא אשר דבר ה' לאמר" משמע שהוא דבר הידוע גם לאהרן.

(14) ומש"כ, "הקב"ה קודאו נחש" (ולא, אמר לי" – ראה שוה"ג להערה 3), כי מכיון שמה שעשהו משה מנחשת הוא לפי ש,לשון נופל על לשון" ע"כ אמר, "קוראו" שמדגיש לשון הציווי ולא, "אמר לי" שהמכוון אפ"ל גם רק כללות תוכן הציווי.

(* דהרי הקושיא, "וכי נחש ממית" אינה בנוגע ל,נחש הנחשת" (מיתת הנשוכים מבני ע"י העדר ההבטה בנחש הנחשת, כי אין שייך לומר עי"ז, נחש ממית". שהרי לא הנחש המית, כ"א העדר ההבטה) אלא על (מיתת בני ע"י נשיכת) הנחשים השרפים. ועפ"ז מובן שהגירסא הנכונה בפרש"י היא (לא, וכי נחש ממית או מחי" כ"א) "וכי נחש ממית או נחש מחי" (כבמשנה ר"ה כט, א). וכ"ה בדפוס ראשון של רש"י, ובכת"י רש"י – כי הנחש שהמית אינו אותו הנחש שהחז'.

(** ולכן לעיל בפרטק ואי"ז דכתיב, "וישלח ה' בעם גוי וינשכו גוי וימת גוי" אינו מקשה, וכי נחש ממית" – כי הדיוק שם הוא רק למה העניש אותו ה' עי"ז ששלח את הנחשים, ולא עי"ז ח"י

נשוך הנחש להתרפאות אא"כ מביט בו בכוונה, ואמרו רבותינו וכי נחש ממית

וע"ז בא התירוך: „אלא בזמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה וכו' היו מתרפאים – ולכן מובן שלא ה"נחש מחי" ואם לאו היו נמוקים – היינו שנשיכת הנחש המיתה רק בהעדר הסתכלות כלפי מעלה וכו'. ולכן אף שבקשו מחילה ונמחל להם חטאם קרה ש"נשך הנחש את איש" כי נוסף על בקשת מחילה בעון זה בפרט, צריך להיות גם הסתכלות כלפי מעלה ומשעבדים את לבם לאביהם שבשמים.

ומה שרש"י כותב ע"ז „ואמרו רבותינו" כי א) בפשט"מ אינו קשה כ"כ „וכי נחש ממית", שהרי זהו טבע הנחש כמ"ש (בראשית ג, טו) „ואיכה אשית גו*** ואתה תשופנו עקב" – „ואף משם תמינו" (פרש"י שם). משא"כ ע"פ „רבותינו" שאין חי' שולטת באדם עד שנדמה לו כבהמה (שבת קנא, ב. וש"ג). [ובפרט שבפשט"מ משמת אהרן נסתלקו עניי הכבוד (פרש"י פרשתנו כא, א) שהיו הורגים הנחשים (פרש"י בהעלותך י, לד). ואינו מפורש ע"פ שחזרו העננים****. משא"כ ע"פ „רבותינו" שמפורש שחזרו בזכותו של משה (תענית ט, א. וראה ג"א (מסעי לג, מ) שחזרו לאחר שעשו רושם שבא הכנעני להלחם וכו']. ב) ע"ד הפשט אינו קשה „וכי נחש מחי" – כי מצינו בכ"מ שהקב"ה שלח הרפואה וכו' ע"י איזה דבר. „ואין לשאול בזה טעם כי הוא מפעולות הנסים" (ג"א בפרש"י כאן. וראה ראב"ע כאן).

ומה שרש"י מביא דרשא זו כאן, הוא לבאר שמש" „אא"כ מביט בו בכוונה" פירושו (לא הבטה על ה"נחש נחשת" בכוונה, אלא) הסתכלות כלפי מעלה וכו'.

או נחש¹⁷ מחי' אלא בזמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו מתרפאין ואם לאו היו נמוקים". דבזה מוסבר שאין פעולתו של „נחש נחושת" לרפאות את הנשוך [כי אז הי' מקום לומר שכשם שיש איזה טעם לעשותו בציור „נחש" כמו"כ יש טעם לעשותו „נחושת"] אלא לעורר את בני" שיסתכלו כלפי מעלה¹⁸ וישעבדו את לבם לשמים, בכדי שהקב"ה ירפאם, ולפעולה זו של ה"נחש" הרי אין נפק"מ מאיזה חומר יעשהו, ולכן אין שום סברא לומר שהקב"ה אמר לו לעשותו נחושת (אלא שבתורה לא בא במפורש).

משא"כ עשייתו בדמות נחש הרי התועלת בזה מובנת בפשטות: כאשר רואה הנשוך את הדבר שהזיקו, זה גופא מעורר אותו ביותר לחזור בתשובה על חטאו¹⁹. ובפרט בנדו"ה, שהעונש ע"י הנחש דוקא – שייך להחטא עצמו, וכמו שפרש"י (בפסוק ו): „יבוא נחש שלקה על הוצאת דבה ויפרע ממוציאי דבה, יבוא נחש שכל המינין וכו' ויפרע מכפויי טובה וכו'". ומובן שפיר שע"י ההבטה על ה"נחש" נתעוררו ביותר להסתכל כלפי מעלה לשעבד הלב לאביהם שבשמים. ולכן הסברא נותנת, כנ"ל, שבציווי הקב"ה למשה על עשיית „השרף" נאמר ג"כ (שמו) „נחש" (ולא רק תוארו).

ולאחר שמבואר כ"ז מפרש"י הנ"ל,

רעה או עונש אחר וכו'. וע"ז מפרש (שם) שייכות הנחשים לחטאם „יבא נחש כו'".

*** משא"כ שאר חיות וכו' – ראה נח (ט, ב). ולהעיר ג"כ מפרש"י בראשית א, כו (ד"ה וירדו), ד, טו (ד"ה וישם). נח (ט, ה).

**** אבל ראה לקו"ש ח"י"ח ע' 256 ואילך.

17 ראה הערה הא' להערה הקודמת, שלפענ"ד כ"ה הגירסא הנכונה.

18 שלכן הי' הציווי „ושים אותו על נס" (ראה פרש"י).

19 ג"א שם.

חטא עה"ד שע"י הנחש נגזרה מיתה בעולם – ועד שאפילו אלה הד' שלא הי' בהם חטא – בעטיו של נחש מת²³] ולכן הוצרך להיות „והביט גו' וחי" – המשכת חיות לאדם זה.

ומזה מובן, שמי שנשכו הנחש „והביט אל נחש הנחשת) וחי" נתקיים בו מעין תחיית המתים, שהרי מצ"ע היו מתים.

והנה ידוע²⁴ שהכח „להחיות את המת א"א להיות נמשך מבחי' מקור החיים"²⁵, כי „לאחר שכבר נסתלק החיות א"א שיהי' חוזר ונמשך ממדרי' זו עצמה להחיות את המת כ"א מבחי' רחמים רבים דעצמות או א"ס שלמעלה מבחי' מקור החיים"²⁵, „דשם מות וחיים שוים ומשו"ז יכול גם המת לחיות"²⁶.

וזהו מה שרפואת בני"י היתה עי"ז ש„והביט את נחש הנחשת וחי", כי מכיון שנמשך מבחי' עצמות או א"ס ב"ה ד"שם מות וחיים שוים", נעשה אתהפכא מהקצה אל הקצה, שגם „נחש", שענינו מיתה, נתהפך²⁷ שיעשה בו המקום חיים²⁸.

חוזר רש"י לפרש על התיבות נחש נחשת „לא נאמר לו לעשותו של נחשת" – מכיון שאין בזה שום נפק"מ לפעולתו של ה„נחש".

מכיון שכן, מתעוררת השאלה: למה עשה משה את הנחש מנחשת – ועוד שהתורה מפרטת שמה עשה מנחשת דוקא? ולזה ממשיך רש"י: „אלא אמר משה הקב"ה קוראו נחש וכו' לשון נופל על לשון". וזהו גופא גם הטעם לזה שהתורה מודיעה שעשה משה את הנחש מנחשת – להשמיענו הלימוד ד„לשון נופל על לשון" – הלכה למעשה²⁹. ומזה ידענו ג"כ אשר שמא מילתי' הוא²¹ – גם בנוגע לפועל.

ד. מהענינים ד„יינה של תורה" המרומזים בפרש"י זה:

מכיון שזה שמה עשה את הנחש של נחשת – נאמר בתורה, הא גופא הוכחה (בפנימיות הענינים) שגם פרט זה יש לו שייכות לכללות ענין הרפואה שבא ע"י ה„נחש".

ויובן זה בהקדים ביאור ענין רפואת בני"י ע"י ה„נחש":

אלו שנושכו ע"י הנחשים – שממיתים בנשיכתם, מכיון שבלי „והביט וגו' וחי" היו מתים, הרי מובן שמצד עצם נשיכת הנחשים היו בבחי' מתים²² [נוסף לזה: בחי' „נחש" עצמו מורה על ענין המיתה, שהרי מצד

(20) משא"כ בפרש"י בראשית ב, כג. ג, טו.

(21) ראה בירוש' שם דמסיים „מיכן הי' ר"מ

דרש שמות".

(22) ראה בראשית ג, טו דמשווה אתה

תשופנו עקב – להוא יושפך ראש.

(23) שבת נה, ב.

(24) ד"ה נ"ח עת"ר. ד"ה יחינו מיומיים

תש"א פ"א. ועוד.

(25) ד"ה יחינו שם.

(26) ד"ה נ"ח שם.

(27) וצע"ק מהמבואר בלקו"ת (פרשתנו ד"ה

ויעש משה נחש נחשת) שמה שהנחש מחי' הוא עי"ז „שלא יחשוב שהנחש נפרד א"כ הוא רע ממש וכו' אבל כשיחשוב את הנחש בהגבתו למעלה בשרשו שאינו נפרד כו' א"כ אין רע יורד מלמע" (סב, ב). ועיין שם (סא, ד) „להפוך מרירו למיתקא .. הדינין נתקין בשרשו".

(28) ראה יל"ש (חקת עה"פ): ימחה שםם של

ה. עפ"י מובנת השייכות ד"נחוש" לה"נחש" שע"י נמשך החיות לבנ"י, כי גם נחוש"ת מורה על בחי' המתלבשת בקליפות³³; וזה גופא הטעם שנחוש"ת הוא מל' נחש (ענין הרע) – „לשון נופל על לשון“, שהרי שמו של דבר מורה על חיותו של הדבר ההוא³⁴. ולכן בהתהפך בחי' „נחש“ שבעולם לקדושה (ע"י עבודת האדם), נעשה גם אתהפכא בבחי' „הנחוש"ת“.

ו. עפ"י יש לבאר הטעם מה שבתורה לא נתפרש הציווי בלשון „עשה לך נחש“ אע"פ ש„הקב"ה קוראו נחש“.

נתבאר³⁵ בפי' מרז"ל³⁶ „שאלו ל' תורה חוטא מה עונשו, א"ל יביא אשם ויתכפר לו. שאלו להקב"ה .. א"ל יעשה תשובה ויתכפר לו“ – דלכ' אורה: הרי גם ע"פ מענה התורה „יביא אשם כו“ צ"ל יעשה תשובה (שאז דוקא מכפר הקרבן). והביאור בזה: ע"פ המענה דתורה, מועלת התשובה שהזדונות נעשים „כשגגות ולא שנתכפר לגמרי“³⁷ ולכן צ"ל „יביא אשם“ (ולאחרי שנעשו כשגגות „מהני הקרבן, שע"י הקרבן מתכפר השוגג“³⁷), וזהו החידוש במענה הקב"ה

והמשכה זו דעצמות אוא"ס ב"ה להפך את ה„נחש“ (בחי' מיתה) ל„חיים“ – „(וכי) נחש נח"י – הוא ע"י הקדמת עבודת (ותשובת) בני"ב בדוגמתה של פעולת ההמשכה: „(אלא) שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים“. שיעבוד, היינו הלב כולו גם היצה"ר, בחי' „נחש“ שבו²⁹ (שתמורת זה שהוא מנגד לקדושה הרי הוא מהפכו להיות משועבד) לאלקות³⁰, ונעשה ע"י חיות בקדושה („הנחש מחי"י“) – עבודה זו פועלת בחי' אתהפכא ס"ט"א בעולם, עד שהחשך עצמו יאירי³¹ – שגם ה„נחש“ עצמו, שענינו מות, ייהפך להיות נמשכת ע"י בחי' החיים³².

אפיקורסין שהן אומרים אין תה"מ הרי צורת נחש ממית עשה בו המקום חיים תחיית המתים כו'.

(29) ראה זח"א (לה, ב) והנחש כו' דא יצר הרע.

(30) להעיר משו"ע „אורח סכ"ה ס"ה. ועד"ז בשו"ע אדה"ז שם ס"יא) בכוונת הנחת תפלין: „ושעבד להקב"ה (הנשמה שהיא במח וגם) הלב שהוא עיקר התאוות והמחשבות“.

(31) להעיר מהמשך ר"ה תרצ"ה פל"ד שהכח להפוך את החשך לאור הוא רק מצד העצמות. כי האור והחשך כמו שהוא נושאם בעצמו – מה שביכולתו להאיר וביכולתו שלא להאיר – אינם ב' ענינים כ"א ענין אחד, מה שהוא ית' כל יכול. וראה לקו"ת תצא (לט, ג ואילך). שכדי להיות „והפוך גו' את הקללה לברכה“ הוא מבחי' „שם הוי' שבמאציל“.

ועד"ז הוא בעבודת האדם, דאתהפכא חשוכא לנהורא הוא ע"י „הזות עצם הנפש“ (המשך תרצ"ה שם בסופו. וראה לקו"ת שם לט, רע"ד. אוה"ת תצא ריש ע' תתקצד).

(32) ראה גם אוה"ת כאן (רמז ה') בהבטת הנחש), „להראותם כח התשובה .. כי לא לבד מחילת החטא אלא אדרבה יעמוד לו זכות“.

(33) ביאור"ז (להצ"צ) פקודי ע' שב. ובאוה"ת תרומה ע' א'תיג – שנחשת היא (לא בחינה בקדושה המתלבשת בקליפות, כ"א) בחינה בקליפות עצמן (ושם, שבחינת נחשת שבקליפות היא למטה מהבחינות זהב וכסף דקליפה). וראה לקו"ש ח"ו ע' 158 ואילך ובהערות שם.

(34) או"ת להה"מ ס"פ בראשית (ד, ב ואילך). שעהיוה"א פ"א. וראה גם גו"א כאן.

(35) לקו"ש ח"ד ע' 1152 בהערה, ע"פ אוה"ת יו"כ ס"ע א'תקנז ואילך.

(36) יל"ש לתהלים כה (רמז תשב).

(37) לשון הצ"צ באוה"ת שם.

„יעשה תשובה ויתכפר לו“, לזכויות (חיים); אבל „הקב“ה קוראן (לזה שכשמביטים עליו וחי) נחש“ – הכח שגם הנחש ייהפך לענין של חיים [היינו, שגם בחי' גקה"ט יהפכו לטוב], נמשך מבחי' הקב"ה – נותן התורה, שלמעלה מהתורה⁴⁰.

(משיחות ש"פ חו"ב י"ב תמוח),
מטו"מ תשכ"ט)

40) ע"פ כהנ"ל תוכן השייכות בין הענין ד„נחש הנחשת“ לפרשת חקת – פרה אדומה. כי החידוש שבפרה אדומה – „מי יתן טהור מטמא“ (מדרש רבה ריש פרשתנו) – הוא כמבואר בלקו"ת פרשתנו* (נט, סע"ד) מה ש„הטמא נהפך לטהור“, הענין ד„אתהפכא“ שלמעלה מענין ה„בירור“. והכח לזה הוא מבחי' „יחידו של עולם“ (ראה מדרש שם) שלמעלה מהתורה, כמבואר בלקו"ת שם (ס, א).

* בד"ה ויעש משה נחש הנחשת בלקו"ת שם (טב, א) מציין: „ועמ"ש סד"ה זאת חקת התורה בענין מי יתן טהור מטמא“.

והטעם לזה: מצד התורה, ישנם מדידה ושיעור, ולכן אין בכח התשובה לכפר (לגמרי) על הזדונות. משא"כ מצד הקב"ה שהוא למעלה מכל מדידה והגבלה – כי „מי יאמר לו מה תעשה“³⁸, „ורבו פשעיך מה תעשה לו“³⁹ – ולכן (ע"י התשובה) גם הזדונות יהפכו לזכויות.

ועד"ז בנדו"ד:

הציווי „עשה לך) נחש“ שעי"ז „והביט וגו' וחי“, אינו מפורש בתורה, לרמז כי מצד כח התורה אין הזדונות (בחי' „נחש“ ומיתה) נעשים ונהפכים

38) קהלת ת, ד.

39) איוב לה, ו.

